

Nynäshamns kommun
Socialförvaltningen
Floravägen 6
149 81 Nynäshamn

Nynäshamns kommun - valfrihetssystem för hemtjänst

Beslut

Konkurrensverket skriver av ärendet från vidare handläggning.

Ärendet

Bakgrund

Vi har fått in ett tips där det påtalades att brukare inte fick välja fritt bland leverantörerna inom ramen för ert valfrihetssystem för hemtjänst. Det påtalades också att omvalssituationen inte fungerade.

I vår utredning har ni angett att de brukare som har rätt till hemtjänst har rätt att välja hemtjänstutförare som ni godkänt och tecknat avtal med. Information om företagen finns på er webbplats och brukaren gör ett aktivt val genom att fylla i en valblankett. Ett omval tar högst två veckor. Ni har inte nekat någon brukare att byta utförare. Utifrån ett enskilt fall har ni dock sett över era rutiner. Befintlig rutin har därför kompletterats. Nu klargörs att den enskilde vid ett önskat byte vänder sig till sin biståndshandläggare som i sin tur kontaktar utföraren. Omställningstiden kan ta upp till tio dagar från det att utföraren tagit emot skriftligt meddelande om omval/uppsägning från biståndshandläggaren. Under dessa dagar ansvarar den tidigare utföraren för insatserna. Vid särskilda omständigheter kan undantag medges av beställaren.

Eftersom villkoren för uppsägning aktualiseras i samband med omval tittade vi närmare på villkoren för detta i era upphandlingsföreskrifter.

Adress 103 85 Stockholm
Besöksadress Torsgatan 11
Telefon 08-700 16 00
Fax 08-24 55 43
konkurrensverket@kkv.se

Ni har i det sammanhanget angett att ni uppmärksammat behovet att införa en uppsägningstid i upphandlingsföreskrifterna med anledning av att rutinen för omval kompletterats.

Skäl för beslutet

Rättsläget

Den enskildes rätt att välja och byta leverantör av tjänsten om hon eller han önskar är grundpelare i ett valfrihetssystem. Rätten till omval medför att leverantören måste måna om sina brukare eller invånare för att inte mista dem som kunder. De framgår av förarbetena till lagen om valfrihetssystem (2008:962) – LOV (prop. 2008/09:29 s. 94). Något som också lyfts fram i förarbetena är att det inte är en enkel sak att välja om eller bort. Brukare har berättat om oron att sära personalen eller veta vad man har men inte vad man får.

Den upphandlande myndigheten ska iaktta vissa grundläggande principer när den tillämpar ett valfrihetssystem. Det innebär att den upphandlande myndigheten ska behandla leverantörer på ett likvärdigt och icke-diskriminerande sätt, samt iaktta principerna om öppenhet, ömsesidigt erkännande och proportionalitet. Det framgår av 1 kap. 2 § LOV.

Öppenhetsprincipen innebär bland annat att förfrågningsunderlag och övriga handlingar av betydelse ska vara så klara och tydliga att en leverantör ska kunna förstå vad som efterfrågas. Krav och villkor ska vara tydligt beskrivna.

I förfrågningsunderlaget bör den upphandlande myndigheten ange villkor för omval, dvs. hur lång uppsägningstiden är samt villkor för att ta emot omväljande brukare. Det framgår av förarbetena till LOV (prop. 2008/09: 29 s. 100).

Förfrågningsunderlag behöver inte vara perfekta men får inte bryta mot de grundläggande principerna. Det framgår av Högsta förvaltningsdomstolens (HFD) dom i mål RÅ 2002 ref. 50. I domen konstaterar HFD att förfrågningsunderlag som inte är optimalt utformade får godtas under förutsättning att de grundläggande principerna och unionsrätten inte överträds.

Bedömning

Val och omval

Det finns inte anledning att fortsätta att utreda ärendet med anledning av omständigheterna för val och omval.

Vi konstaterar att hur val och omval går till är viktiga frågor för att ett valfrihetssystem ska fungera. Vår utredning i ärendet består av skrivelser från er, upphandlingsföreskrifter, journalanteckningar samt rutiner för överföring av uppdrag.

Av utredningen framgår att brukarna väljer utförare i ert valfrihetssystem och att brukaren haft möjlighet till omval i den aktuella situationen. Ni har kompletterat era skriftliga rutiner med en tydligare rutin för omval vilket vi anser är en förbättring mot bakgrund av de svårigheter som kan uppstå i en omvalssituation.

Uppsägningstid

Det finns inte anledning att fortsätta att utreda ärendet på grund av att det saknas villkor om uppsägningstid i upphandlingsföreskrifterna. Uppsägningstid blir bland annat aktuellt i samband med ett omval. Vi tittade därför närmare på villkoren för detta i upphandlingsföreskrifterna. I upphandlingsföreskrifterna anges hur ersättningen kommer att betalas ut när en brukare avsäger sig tjänsten. Av den informationen kan man förstå vad som gäller angående uppsägningstiden även om det inte framgår klart och tydligt.

Vi anser att upphandlingsföreskrifterna till viss del är oklara eftersom villkor för uppsägningstid saknas. HFD har dock konstaterat att förfrågningsunderlag som inte är optimalt utformat får godtas under förutsättning att de grundläggande principerna och unionsrätten inte överträds. Vi anser vi därför att oklarheten inte är av sådan betydelse att den ger oss anledning att fortsätta utreda ärendet. Ni har angivit att ni kommer att ändra upphandlingsföreskrifterna med uppsägningstid, vilket vi anser är en förbättring.

Slutsats

Mot bakgrund av den utredning vi gjort gör vi bedömningen att det inte finns anledning att fortsätta utreda ärendet. Brukare har möjlighet att välja bland de utförare som finns i ert valfrihetssystem och det finns också möjlighet till omval. Ni har under vår handläggning kompletterat era rutiner med en tydligare rutin för omval, vilket vi anser är en förbättring. Det finns en viss oklarhet i era upphandlingsföreskrifter eftersom det saknas föreskrifter om uppsägningstid.

Oklarheten är inte av sådan betydelse att det är motiverat att fortsätta utredningen. Särskilt inte eftersom ni avser att ändra upphandlingsföreskrifterna med kompletterande villkor för uppsägning, vilket vi anser är en förbättring. Vi beslutar att inte fortsätta utredningen.

Ärendet ska skrivas av.

Detta beslut har fattats av biträdande enhetschefen Ann Fryksdahl.
Föredraganden har varit Nina Radojkovic.

Ann Fryksdahl

Nina Radojkovic

Detta beslut publiceras på Konkurrensverkets webbplats

Information om våra bedömningsgrunder

Vi bedömer i varje enskilt fall om ett ärende ska utredas vidare. Detta sker med utgångspunkt i vår prioriteringspolicy. Vid prioriteringen väger vi in hur allvarligt problemet eller företeelsen är, hur viktigt det är att få ett vägledande avgörande samt om någon annan myndighet eller aktör är bättre lämpad att agera i frågan. I bedömningen väger vi även in våra förutsättningar att utreda och bevisa en överträdelse.

Läs mer i vår prioriteringspolicy för tillsynsverksamheten. Den hittar du på vår webbplats www.kkv.se.